

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. VII. An conjugibus licita sint oscula, tactus aspectus & verba amatoria,
secluso periculo pollutionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Conclusio est satis communis. Et pro utraque parte deciditur c. De riuus, de secundis Nuptiis. Ratio primæ partis est, quod conjux talis malâ fide inchoauerit possessionem, adeoque nullum jus cum tam manifesto fornicationis periculo potuerit acquirere. in corpus alterius. Unde si uterque malâ fide contraxerit dubius de valore Matrimonii, neuter potest petere & consequenter nec reddere, ob periculum fornicationis, cum neutri faveat possessio bonæ fidei, adeoque nec jus aliquod. Et hoc Sanchez merito putat certissimum, inquit Dicastilla d. 9. num. 166. Ratio secundæ partis est, quod alter conjux ob bonam fidem sit in legitima possessione Matrimonii, adeoque habeat jus in corpus alterius; cui potius tenetur alter dubitans sati-facere, quam abstinere periculum materialis fornicationis præcavere.

Dico II. Qui Matrimonium contraxit bonâ fide, & postea incipit dubitare, si factâ diligenti inquisitione adhuc maneat dubius de ejus valore, potest probabiliter etiam debitum conjugale petere, juxta plurimos Doctores: quâmvismulti, tam antiqui, quam recentiores, valde probabiliter putent eum posse solum debitum reddere. Ratio est, quod talis videatur in legitima possessione Matrimonii bonâ fide inchoati, & juris petendi debitum; in dubio autem sit melior conditio possidentis. Nec obstat c. Dominus cit. ubi deciditur dubitantem solum posse reddere bonâ fide petenti: quod etiam deciditur c. Inquisitioni cit. Nam prior capite agitur de casu quo Matrimonium erat cum dubio, siue malâ fide contractum. Posteriori vero agitur quidem de Matrimonio utrimque bonâ fide contracto, & dubio subsequente; potest tamen explicari de tempore, quo necum erat facta sufficiens inquisitio ad deponendum dubium. Quidquid sit, satis constat licite peti & reddi debitum per triennium, quando dubium supervenit ratione potentis diligentia enim ad inquirendum veritatem (quæ in omni dubio adhibenda est) alia ibi adhiberi non potest, nisi per experientiam & conatum ad copulam: quæ in ceteris dubiis esset inutilis ad explorandum impedimentum.

QUESTIO VII.

An Conjugibus licita sint oscula, tactus, aspectus & verba amatoria, secluso periculo pollutionis?

Dico I. Similes actus sunt liciti inter conjuges tamquam preparatorii ad actum conjugalem debite perficiendum. Ita communiter Doctores. Ratio est, quod

Heinr. Sum. Theol. Pars IV.

cui licitus est finis, licita quoque sint media ex natura sua ad talem finem. Conducentia; prædicti actus conducunt ad usum matrimonialem seu copulam. Si tamen referantur ad majorem voluptatem in ea captandum, erunt intemperantia quædam venialis. Si etiam adsit periculum pollutionis in alterutra parte, erunt grave peccatum, etiam in casibus sequentium Conclusionum.

Dico II. Tactus, amplexus, oscula &c. sunt licita conjugibus tamquam signa vel etiam tamquam fomentum amoris conjugalis. Ita communiter Doctores. Ratio est: quia hic finis est honestus, & ad eum prædicta sunt etiam instituta. Idem est, si adhiberentur ad sedandas carnis tentationes, quando his mediis sedari possent: sicut ob illum finem juxta sententiam satis receptam licita est ipsa copula.

Dico III. Prædicta sunt sine peccato mortali; etsi intendatur sola in illis voluptas, & non sit animus exercendi actum conjugalem. Ita communiter Doctores contra Antonium, Sylvestrum, Rodriguez & quosdam alios, putantes esse peccata mortalia. Ratio est: quia vinculum Matrimonii, quod conjugibus concedit copulam, concomitanter etiam concedere debet actus inchoativos: adeoque sicut quærere libidinem in ipsa copula non est in conjugibus peccatum mortale, sic nec illam quærere in actibus ad illam ordinatis. Communiter tamen supponunt Doctores esse peccatum veniale, uti de ipso actu conjugali docent: quâmvism difficultate non careat, si voluptas non sit immoderata; ut patet ex iis quæ circa actum conjugalem notavimus. Quia verò in contactibus valde impudicis frequenter subest notabile periculum pollutionis, sunt isti omnino conjugibus dissuadendi, nisi intendatur copula, vel saltem sit animus eam petendi, quando periculum advertitur: cui omnino tenentur conjugati occurrere per copulam, aut certe illud præcavere.

Hæc Conclusio habet etiam locum quando actus conjugalis est per accidens conjugibus illicitus, utpote quia illum sine propria aut proliis sanitatis periculo exercere nequeunt, aut quia impotentes facti sunt. Secus est, si vovissent castitatem. Si autem animus tantum voverit, liceret ei prædicta, quatenus est necesse ad redditionem debiti, sed nihil per modum petitionis. Salvo semper, ut dictum est, periculo pollutionis.

An autem conjux peccet mortaliter, si morosè delectetur de copula cum com- parte, etiam in absentia, non caret difficultate. Cajetanus quidem, Sanchez & alii frequenter existimant, quod non, etiamsi sequatur alteratio carnis, dummodo absit periculum pollutionis; eò quod delectatio

quam dispositiones ad copulam conjugalem debite perficiendam,

34. Vel inquam signa & fomentum amoris conjugalis.

35. Quod si sola intendatur voluptas, etiam sine intentione copulæ, adhuc non sunt mortale peccatum.

36. Quid si conjuges non possint libere exercere ipsam copulam.

37. Quid enim de morosa delectatione circa copulam conjugalem vel de ea-

Ecc ista

Aibus impudicis in absentia cohabitatis.

ista sit de actu conjugali, & propter illum, qui in presenti est licitus ei, qui delectatur. Alii tamen verius affirmant. Sit aliter difficultas est de conjugate, qui in absentia alterius se ipsum impudicè tangit: quem Sanchez similiter existimat non peccare mortaliter, si absit periculum pollutionis: tamen Vasquez, Diana & alii plurimi rectè non excusant à mortali. Vide dicta in *Materia de Peccatis Disp. 7. q. 4. num. 36. & seqq.*

QUESTIO VIII.

De Debito Conjugum ad Cohabitandum.

38. *Conjuges obligantur invicem cohabitare:*

CERTUM est apud omnes, teneri per se loquendo conjuges ad invicem cohabitandum. Hæc enim obligatio non solum supponitur in Jure civili & canonico: sed etiam apertè insinuat in verbis Dei per os Adæ pronuntiatis *Gen. 2. Quamobrem relinquet homo patrem suum & matrem, & adhaerebit uxori suæ. Ipse quoque Christus Matth. 5.* ob solam fornicationis causam permittit viro ab uxore discedere. Immo hæc obligatio oritur ex ipsa natura contractus matrimonialis. Qui proinde *Institut. De patria potestate §. 1.* definitur, *Viri & mulieris conjunctio individua vitæ consuetudinem seu societatem continens. Et L. 1. ff. de ritu Nupt. Conjunctio maris & feminae, & consortium omnis vitæ.* Sine mutua etenim cohabitatione non solum nequit commodè præstari mutuum debitum copulæ conjugalis; sed illam etiam postulat recta prolis educatio, quæ utique patris & matris officiis indiget: aliaque obsequia, quæ conjuges invicem præstare debent, eandem requirunt. Unde ductu luminis naturæ etiam apud Gentiles conjugati cohabitationis officium servant. Et ad illam compelli possent conjuges, sive à iudice Ecclesiastico, etiam per censuras: sive à sæculari: idque tum ad instantiam partis, tum etiam ex officio. Quare vir diuturniore tempore se ab uxore absens sine justa causa, graviter peccat. Modica tamen absentia reputatur pro nulla, nec censetur rationabiliter alteri gravis.

Qui proinde ad id cogi possunt à iudice.

39. *Electio habitationis aut mutatio est legitima;*

Electio porrò habitationis per se loquendo spectat ad virum tanquam caput mulieris & administratorem familiæ. Qui proinde illam mutare potest, etiam in ipsa uxore; quæ lege subjectionis & cohabitationis tenetur virum sequi, c. *Vnaqueque 13. q. 2.* Si tamen inter pacta conjugalia adjectum sit, ut vir teneatur in certo oppido vel provincia habitare, obligabitur vir illud observare: cum non repugnet naturæ Matrimonii iniri pactum, ut conjuges certo loco figant domicilium, adeoque illud sit justum, & consequenter obliget acceptatum, juxta Doctores communis, quos sequitur

Si tamen tenetur stare pactis quoad habitationem ipsius;

Sanchez l. 1. d. 40. & Basilius Roptius l. 12. c. 20. num. 8. Et consequenter non obligabitur uxor sequi virum foedifragum. Quod si tamen peculiaris ratio intercedat, quæquam necesse sit mutare habitationem, censetur talis casus in pacto, et si per juramentum firmato, exceptus: & consequenter tenebitur mulier eum sequi, sicut si pactum non intercessisset. Quemadmodum è contrà vir tenetur sequi mulierem, quæ ex necessitate cogitur habitaculum mutare: et si per se a noquum sit electio penes virum. Similiter si vir sit in exilium missus, tenebitur uxor, viro volente, comitari, ut docet Sanchez l. 1. disp. 4. 1. num. 12. & plures alii, eò quod licet non sit particeps poenæ, tamen jure conjugii debeat esse particeps infortunii.

Notandum tamen, quòd ex justa causa possit conjux abesse à conjugate, etiam longo tempore, idque sive causa sit publica, sive privata; v. g. si Princeps ad militiam evocet, si ob negotia domestica iter faciendum sit, & aliquamdiu alibi morandum, v. g. ob lites, conservationem bonorum & tunc enim nequit uxor esse rationabiliter invitata. Quod prudenti iudicio discernendum est attentà negotiorum gravitate & rerum opportunitate. Similiter non tenetur uxor cohabitare viro cum gravi suo discrimine seu periculo in anima, corpore vel famâ. Quare nec tenetur sequi virum vagum, saltem quando tempore initi Matrimonii non solebat vagari, vel id ignorabat uxor: nam esset nimis grave onus mulieris eam obligari ad hujusmodi sequelam mulieres non decentem. Quare potius teneretur ipse vir à tali vagatione desistere, ne uxorem in cohabitatione certo loco figenda deserat. Si tamen mulier tempore contractus mores viri noverat, videtur in illud onus consentisse, nisi causa vagandi sit turpis.

Qualiter autem ob adulterium, aliasque causas, vel etiam ex mutuo consensu, fieri possit separatio quoad torum & habitationem, patebit ex dicendis *quest. seq.*

QUESTIO IX.

De Divortio.

DIVORTIUM dicitur à divertendo, quia unus conjux ab altero divertit. Quod intelligi potest, vel quoad vinculum, vel quoad torum, vel insuper quoad habitationem. Hic autem, & simpliciter loquendo, sumitur pro diversione quoad torum & habitationem. Estque nihil aliud, quàm solutio Matrimonii quoad torum & habitationem; manente vinculo matrimoniali.

Dico I. Certum est, conjuges aliquando licite facere divortium. Patet ex *Matth. quoad 19.* & definitur à *Tridentino sess. 24. can. 8. de Matrim. Si quis dixerit, Ecclesiam errare,* cum

Sanchez l. 1. d. 40. & Basilius Roptius l. 12. c. 20. num. 8. Et consequenter non obligabitur uxor sequi virum foedifragum. Quod si tamen peculiaris ratio intercedat, quæquam necesse sit mutare habitationem, censetur talis casus in pacto, et si per juramentum firmato, exceptus: & consequenter tenebitur mulier eum sequi, sicut si pactum non intercessisset. Quemadmodum è contrà vir tenetur sequi mulierem, quæ ex necessitate cogitur habitaculum mutare: et si per se a noquum sit electio penes virum. Similiter si vir sit in exilium missus, tenebitur uxor, viro volente, comitari, ut docet Sanchez l. 1. disp. 4. 1. num. 12. & plures alii, eò quod licet non sit particeps poenæ, tamen jure conjugii debeat esse particeps infortunii. Notandum tamen, quòd ex justa causa possit conjux abesse à conjugate, etiam longo tempore, idque sive causa sit publica, sive privata; v. g. si Princeps ad militiam evocet, si ob negotia domestica iter faciendum sit, & aliquamdiu alibi morandum, v. g. ob lites, conservationem bonorum & tunc enim nequit uxor esse rationabiliter invitata. Quod prudenti iudicio discernendum est attentà negotiorum gravitate & rerum opportunitate. Similiter non tenetur uxor cohabitare viro cum gravi suo discrimine seu periculo in anima, corpore vel famâ. Quare nec tenetur sequi virum vagum, saltem quando tempore initi Matrimonii non solebat vagari, vel id ignorabat uxor: nam esset nimis grave onus mulieris eam obligari ad hujusmodi sequelam mulieres non decentem. Quare potius teneretur ipse vir à tali vagatione desistere, ne uxorem in cohabitatione certo loco figenda deserat. Si tamen mulier tempore contractus mores viri noverat, videtur in illud onus consentisse, nisi causa vagandi sit turpis. Qualiter autem ob adulterium, aliasque causas, vel etiam ex mutuo consensu, fieri possit separatio quoad torum & habitationem, patebit ex dicendis quest. seq. 41. Divortium quoad torum, vel insuper quoad habitationem. Hic autem, & simpliciter loquendo, sumitur pro diversione quoad torum & habitationem. Estque nihil aliud, quàm solutio Matrimonii quoad torum & habitationem; manente vinculo matrimoniali. Dico I. Certum est, conjuges aliquando licite facere divortium. Patet ex Matth. quoad 19. & definitur à Tridentino sess. 24. can. 8. de Matrim. Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum